

ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКООРІЄНТОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Герлянд Тетяна Миколаївна,

д-р пед. н., с.н.с.

Інститут професійної освіти НАПН України

м. Київ, Україна,

Нагаєв Віктор Михайлович,

д-р пед. н., проф.

Державний біотехнологічний університет

м. Харків, Україна

Вступ. Загострення екологічної ситуації у світі вимагає від екологічної освіти формування компетентної особистості, яка на основі свого самостійного критичного мислення та відповідальності зможе не лише визначати екологічні проблеми, знаходити раціональні шляхи їх вирішення, а й запобігати виникненню. Саме тому проблема формування екологічно компетентної особистості, як складової життєвої компетентності, стала провідною в сучасній педагогічній науці [4; 5].

Мета роботи. Метою статті є розкриття основних форм реалізації екоорієнтованих педагогічних технологій у закладах професійної освіти за сучасних умов.

Матеріали та методи. Відомо, що майбутні кваліфіковані робітники повинні володіти не лише базовими теоретичними вміннями та навичками з обраної професійної діяльності, а мати також високий рівень сформованості ключових компетентностей. Тому така підготовка здійснюється на основі застосування активних форм навчання, що дозволятиме їм засвоювати матеріал на рівні власної пізнавальної діяльності.

Наші зусилля спрямовані, перш за все, на пошук ефективних форм реалізації екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної

підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Для успішної організації цього процесу необхідно враховувати, що викладачі мають залучати їх до колективної співпраці, сприяти набуттю відповідних знань, умінь, навичок успішного навчання.

Виходячи із вищевикладеного, зауважимо, що освітній процес у закладах професійної освіти повинен орієнтуватися не тільки на безпосередню передачу якомога більшого обсягу навчальних знань, а й на формування у майбутніх кваліфікованих робітників самостійності, мобільності, умінь користуватися інноваційними екоорієнтованими педагогічними технологіями [3, с. 277]. Отже, професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників у контексті її спрямованості на безперервну екологічну самоосвіту впродовж життя можна розглядати як першочергове завдання цього процесу.

Колективна форма навчання демонструє таку організацію освітнього процесу, коли кожний здобувач освіти, по черзі, співпрацює з усіма членами колективу (так зване навчання у парах змінного складу), це вважається одним із найбільш ефективних прийомів інтенсифікації пізнавальної діяльності, у тому числі й інтерактивної, яка передбачає активну взаємодію його учасників. Тому застосування колективної співпраці здобувачів освіти під час навчання дає можливість здійснити викладачу реалізацію концепції інтерактивності через організацію співнавчання або взаємонавчання, коли вони, учні, одночасно виступають у ролі активного учасника навчального матеріалу, ретранслятора знань і генератора нових творчих ідей. Колективне навчання, по-перше, допомагає здобувачам освіти розібратися, що їм потрібно для знаходження певного вирішення проблеми або взяти участь у конкретній творчій роботі [2, с. 39]. Ще одна перевага колективного навчання полягає у постійній взаємодії здобувачів освіти та спрямованістю на конкретний результат спільної роботи.

Формою організації навчання також є будь-який вид заняття (урок, предметний гурток, факультатив тощо), які відрізняються складом учасників,

місцем і часом проведення, характером діяльності здобувачів освіти і викладачів. Ці форми організації навчання здійснюються в межах певної педагогічної системи. Тобто, будь-яке навчання набуває організаційної форми, яке конструюється і використовується для того, щоб створити сприятливі умови для трансляції знань, умінь, навичок, розвитку обдарувань, практичних здібностей і світогляду особистості, впливають на перебіг і результат навчання, сприяють його успішності та всебічному розвитку особистості.

Наприклад, на заняттях з елементами екології широко організовується діяльність здобувачів освіти щодо вирішення ситуаційних та виконання творчих завдань, що вимагають аргументації, висловлювань власної думки, проявів особистого ставлення та прийняття самостійних та відповідальних рішень. Залежно від навчальних завдань та навчальної теми ці заняття можуть проводитись як екологічні тренінги, ділові ігри та як уроки, пов'язані з виконанням екологічних проєктів та їх презентацій. На них значно збільшено частку лабораторних та практичних робіт, що сприяють розвитку не лише навчальної діяльності, а також науково-дослідної, творчої, що забезпечують взаємозв'язок теоретичних та практичних знань екологічної спрямованості [1, с. 263].

Особливість педагогічної технології у тому, що вона розробляється під конкретний педагогічний задум. Передбачається, що обраний технологічний ланцюжок визначає досягнення та засвоєння майбутніми кваліфікованими робітниками рівня Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти, що забезпечує взаємопов'язану діяльність викладача та майбутніх кваліфікованих робітників і своєчасну діагностику результатів їхньої діяльності.

Результати та обговорення. Виникає закономірне питання про трактування поняття «технологія» та співвідношення його з методикою навчання. Поза всяким сумнівом методика професійного навчання з елементами екології має ширше значення, відповідаючи на питання «чому,

навіщо і як вчити», тоді як технологія відповідає лише на питання «як вивчати». На відміну від традиційної методики навчання технології не передбачають відбір навчального змісту та є лише засобом досягнення освітніх завдань. На сьогодні при навчанні професійним дисциплінам з використанням екоорієнтованих технологій виділяють три основні групи технологій:

1. Особистісно орієнтовані.

2. Технології, засновані на ефективності управління та організації освітнього процесу (модульне навчання, програмоване навчання, проєктне навчання, комп'ютерні технології, кейс-технології та ін.).

3. Технології розвиваючого навчання, засновані на активізації та інтенсифікації діяльності здобувачів освіти (ігрові технології, проблемне навчання та ін.).

Висновки. Отже, у зв'язку з тим, що обсяг отриманої інформації щодо навчальних дисциплін за сучасних умов стрімко зростає, а кількість годин, відведених на засвоєння навчальних знань у процесі цієї підготовки залишається незмінною, виникає необхідність у застосуванні таких видів форм її організації, які сприяли б оволодінню майбутніми кваліфікованими робітниками не тільки диференційованими, але й системними та інтегрованими екоорієнтованими знаннями.

Список використаної літератури:

1. Герлянд Т. М. Особливості екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній освіті. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Орхус (Данія), 07 вересня 2022 р. Київ : ГО «ВАДНД». С. 260–265

2. Герлянд Т. М. Сучасні аспекти формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2010. № 1-2. С. 37–44.

3. Каленський А. А., Герлянд Т. М., Нагаєв В. М. Концепція розроблення та використання екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті. *Moderní aspekty vědy: XXIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie* / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. Str. 275–285

4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

5. European Green Deal. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en